

Notitie: Ontwikkelingen van het Centrum Jeugd en Gezin Goirle

Deze notitie is bedoeld om het college en de raadscommissie Welzijn te informeren over de ontwikkelingen van het CJG in Goirle. Tijdens de eerste fase uit het 'plan van aanpak CJG' is de visie vastgesteld en is de intentieverklaring door de kernpartners ondertekend. De tweede fase is gestart en het frontoffice van het CJG wordt ontwikkeld. Hierbij moet worden opgemerkt dat het plan van aanpak gehanteerd wordt als spoorboekje. De eerste vraag die gesteld moet worden bij het creëren van een passend frontoffice, is op welke schaal er in Goirle problemen zijn omtrent opgroeien en opvoeden. Weten ouders niet al waar ze met vragen terecht kunnen en gaan mensen met hun problemen niet liever naar een bekende toe? Om deze vragen te kunnen beantwoorden, worden hieronder eerst de resultaten van een aantal onderzoeken besproken. Aan de hand van deze onderzoeken is door de coördinator van het CJG een quickscan gedaan naar het belang van opvoed- en opgroei-ondersteuning in de gemeente Goirle. Op basis van de geschetste huidige situatie in Goirle zijn drie mogelijke scenario's voor een frontoffice gemaakt, deze zijn in de stuurgroep besproken. De scenario's en het advies van de stuurgroep worden vanaf pagina 3 beschreven.

Onderzoeken

GGD, Jeugdenquête 0- t/m 11-jarigen (2008)

De GGD heeft in 2008 een regionaal onderzoek gedaan onder ouders van kinderen van 0- t/m 11-jaar. In Goirle deden 465 ouders mee aan het onderzoek, een respons van 68%. Uit het onderzoek blijkt dat het met een groot gedeelte van de kinderen in Goirle goed gaat. In Goirle ervaart 96% van de ouders de gezondheid van hun kind als goed tot heel goed en 84% denkt dat hun kind zich de laatste 3 maanden blij tot heel blij voelde.

Desondanks ervaart 38% van de ouders soms problemen bij de opvoeding en twee procent ervaart deze problemen vaak. Ook ervaren ouders stress bij de opvoeding van hun kinderen. Een op de vier ouders (25%) ervaart meer stress dan gemiddeld en twaalf procent ervaart zelfs (zeer) veel stress. Het gaat dan om kinderen die veel aandacht vragen, lastig zijn of ouders die het gevoel hebben dat ze hun kind niet goed op kunnen voeden. Van de ouders in Goirle heeft 4% behoefte aan professionele ondersteuning bij de opvoeding van hun kind.

Uit het onderzoek blijkt verder dat negentien procent van de ouders in Goirle in een jaar tijd hulp heeft gezocht bij een professionele hulpverlener. De meeste hulp is gezocht bij het consultatiebureau of een GGD jeugdarts/-verpleegkundige (13%) of bij een psycholoog/orthopedagoog/psychiater (5%).

RAAK (Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling) (2009)

Vanuit RAAK (Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling) is er een klein onderzoek gedaan, waarbij gesprekken zijn gehouden met regiopartners uit de eerstelijns hulpverlening. Uit deze gesprekken blijkt dat de rol van diverse partners bij opvoed- en opgroei-ondersteuning niet duidelijk is. Taken overlappen en diensten zijn deels hetzelfde. Het moet voor ouders en hulpverleners helder worden wie welke taken en verantwoordelijkheden heeft. Een ander punt dat uit de gesprekken naar voren kwam, is dat het makkelijker is om te reageren op vragen of problemen dan

om alleen voorlichting te geven. Voorlichting is een puur communicatief gegeven en leidt in principe niet tot het geven van hulp, mogelijk heeft dit een financiële oorzaak. Verschillende hulpverleningsinstellingen geven aan dat een bepaalde groep ouders, vaak de hoger opgeleide, de gewenste informatie over opvoeden en opgroeien weet te vinden. Voor deze groep is het CJG minder noodzakelijk. Er is echter ook een groep ouders die zelf geen informatie zoekt of de gewenste informatie niet weet te vinden. De oorzaak kan zijn dat mensen niet goed met een computer overweg kunnen, het Nederlands niet goed beheersen, of moeite hebben met lezen. Het CJG moet nadrukkelijk ook op deze groep gericht zijn.

K2 Adviesbureau, Opvoeden en Opgroeien in de gemeente Goirle (2010)

Het adviesbureau voor jeugdvragestukken K2 heeft binnen de gemeente Goirle in 2009/2010 een onderzoek verricht naar de vragen van ouders en jongeren over opvoeden en opgroeien en het Centrum voor Jeugd en Gezin. 1000 ouders en 1000 jeugdigen werden aangeschreven, er reageerden 214 ouders en 168 jongeren, een respons van respectievelijk 21% en 17%. De lage respons maakt de resultaten niet zondermeer generaliseerbaar naar alle ouders binnen de gemeente Goirle. Uit dit onderzoek komt naar voren dat 47% van de respondenten soms vragen heeft over de opvoeding en 35% heeft soms problemen op dit gebied. Van de respondenten weet 54% nog niet of ze gebruik gaat maken van een Centrum voor Jeugd en Gezin. Van de jongeren in de gemeente Goirle zou een kwart gebruik maken van een Centrum voor Jeugd en Gezin, en 37,5% weet het nog niet. Hierbij moet worden opgemerkt dat de vragenlijst geen informatie geeft over wat een CJG is of inhoudt, maar wel vraagt of je er gebruik van zou maken.

Quickscan: Belang van opvoedingsondersteuning

Naar aanleiding van bovenstaande onderzoeken is door de coördinator van het CJG in Goirle door middel van gesprekken met de kernpartners, geïnventariseerd wat het belang is van opvoed- en opgroei-ondersteuning aan ouders en jeugdigen in de gemeente Goirle.

Vroegsignalering

Uit gesprekken met de kernpartners blijkt dat het basisonderwijs vroegsignalering nog lastig vindt. Iedere basisschool in Goirle heeft interne begeleiders (ib'ers), het is belangrijk dat zij signalen tijdig herkennen. Er kan dan, indien nodig, actie worden ondernomen voordat er (grote) problemen ontstaan. Ib'ers geven zelf aan dat ze signalen niet goed herkennen en de ernst ervan moeilijk kunnen inschatten. Deze late signalering heeft een aantal secundaire gevolgen: het zorgt voor een lagere inbreng in het jeugdnetwerk 12- en er worden te weinig signalen afgegeven in het registratiesysteem Zorg voor Jeugd (ZvJ). Wanneer hulpverleners zorgen hebben over een kind, moeten ze in ZvJ een signaal zetten. ZvJ moet de samenwerking tussen instellingen en de coördinatie van zorg rondom één kind verbeteren. Uit cijfers van ZvJ blijkt dat er nog weinig signalen door hulpverleners in Goirle worden afgegeven, hierdoor is de bundeling van signalen vanuit vindplaatsen niet optimaal. Mogelijk zou goede informatieverstrekking over ZvJ aan hulpverleners het gebruik van ZvJ stimuleren.

Op basisscholen in de gemeente Goirle blijken er te weinig uren schoolmaatschappelijkwerk te zijn, hierdoor voeren docenten regelmatig werkzaamheden uit die niet bij hun functie horen en waar ze niet voor zijn opgeleid.

Het schoolmaatschappelijkwerk heeft slechts voldoende uren om advies te geven aan docenten, maar kan zelf geen casussen oppakken. Docenten moeten in de huidige situatie het contact met ouders van zorgleerlingen volledig zelf onderhouden; dit hoort niet bij hun rol en kan ten koste gaan van de kwaliteit van zorg. Naast het schoolmaatschappelijkwerk is er op al de acht basisscholen binnen de gemeente Goirle een schoolverpleegkundig spreekuur. Niet al deze spreekuren lopen goed, dit kan effectiever worden ingericht. Dit wordt meegenomen bij de inrichting van het CJG.

Netwerken

Uit gesprekken met verschillende betrokkenen van het jeugdnetwerk 12- blijkt dat de constructie van dit netwerk prima is, maar het doorpakken van een casus en daarmee de effectiviteit kan mogelijk verbeterd worden. Het zou goed zijn als het jeugdnetwerk 12- breed geëvalueerd wordt, zodat er een duidelijk overzicht met verbeterpunten ontstaat.

In Goirle is er geen netwerk 12+. Jongeren van 12 jaar en ouder worden in principe, indien nodig, besproken in de interne zorgteams van hun middelbare school. Jongeren uit Goirle zitten vaak echter op een middelbare school buiten Goirle, dit zorgt voor onduidelijkheid over wie waar besproken wordt. Soms worden 12+ jongeren in het buurtregie overleg besproken, maar hier zitten niet de juiste partners aan tafel. Verder is er geen systematische controle of kinderen in meerdere netwerken tegelijk worden besproken. Het gaat om de netwerken: jeugdnetwerk 12-, veiligheidshuis Tilburg, ZAT's op middelbare scholen en buurtregie. Voor betrokkenen is het is niet altijd duidelijk wanneer je een kind in welk netwerk moet bespreken en welke verantwoordelijkheid je van een netwerk mag verwachten. Het is ook onduidelijk wat er moet gebeuren met kinderen die in het jeugdnetwerk 12- worden besproken en 13 jaar worden.

Mogelijkheden CJG frontoffice

Aan de hand van de Quickscan naar het belang van opvoed- en opgroei-ondersteuning in Goirle en de ervaringen van CJG's in de rest van het land, zijn er verschillende scenario's voor een CJG frontoffice in Goirle gemaakt. Hieronder worden drie voor de hand liggende scenario's beschreven.

Hierbij moet vermeld worden dat er vanuit Tilburg al een regionaal CJG telefoonnummer en een regionale website is waar ouders, jongeren en hulpverleners uit Goirle gebruik van kunnen maken. Landelijk blijkt het voor CJG medewerkers lastig de 12+ doelgroep te bereiken. Van de jongeren uit Goirle zit ongeveer 1/3 op het Mill-Hillcollege, de rest zit op een middelbare school buiten Goirle. Ook bij het jongerenwerk Mainframe komen niet al de jongeren uit Goirle. Dit betekent dat er geen vindplaats is waar (bijna) al de jongeren uit Goirle komen, zoals dit wel het geval is bij 0 tot 4 jarige (consultatiebureau) en 4 tot 12 jarige (basisscholen).

Scenario A: Centraal inlooppunt

Er komt een inlooppunt op een centrale locatie, waar ouders met alle soorten vragen en problemen omtrent opgroeien en opvoeden terecht kunnen. Er is één voordeur die in iedere situatie naar de juiste instantie toe leidt en eenvoudige vragen ter plekke beantwoord. Het centrale inlooppunt zou bijvoorbeeld in het CC Jan van Besouw of in het zorgcentrum kunnen komen.

Voordelen

- Veel gebruikt model.
- Overzichtelijk en duidelijk voor ouders, samenwerkingspartners en andere betrokkenen.

Nadelen

- Duur, omdat er een gebouw/ruimte gehuurd moet worden en er gekwalificeerd personeel (liefst op ruime tijden) aanwezig moet zijn.
- Groot risico dat er weinig gebruik van wordt gemaakt (ervaringen in andere gemeenten).
- Inefficiënt dat er personeel aanwezig is ook op tijden dat er geen ouders langskomen.
- Geen aanbod voor jongeren, jongeren blijken niet naar het inlooppunt te komen dat ook bedoeld is voor hun ouders en twee inlooppunten zijn lastig te bekostigen.
- Dit kan maar op 1 centrale locatie, dus geen verbinding met de vindplaatsen.

Scenario B: CJG bij de vindplaatsen

De bestaande zorginfrastructuur op de vindplaatsen (scholen, peuterspeelzalen, huisartsen, jongerenwerk, etc.) wordt versterkt. Medewerkers bij de vindplaatsen kunnen als ze vragen krijgen van ouders direct een afspraak inplannen voor de ouder bij een CJG medewerker. Afhankelijk van de leeftijd van het kind is de CJG medewerker iemand die werkzaam is bij het consultatiebureau, een schoolmaatschappelijkwerker of een jongerenwerker. Deze constructie betekent dat 'CJG medewerker' geen nieuwe functie is, maar een verbreding van al bestaande functies. Een bijkomend voordeel is dat afspraken met CJG medewerkers, op iedere gewenste locatie gehouden kunnen worden. Medewerkers bij de vindplaatsen kunnen signalen ook zelf bespreekbaar maken bij ouders of jongeren en vervolgens een afspraak inplannen.

Voordelen

- Er zijn geen hoge kosten voor de aanwezigheid van hulpverleners terwijl er geen ouders zijn.
- Er zijn geen hoge kosten voor een locatie.
- Er wordt alleen geïnvesteerd in dat waar daadwerkelijk vraag naar is.
- Al de zorg die momenteel op de vindplaatsen is, kan daar blijven.
- Het frontoffice is laagdrempelig voor ouders doordat het op de vindplaatsen is.
- De kans dat er gebruik van wordt gemaakt, is relatief groot doordat het systeem gebaseerd is op doorverwijzen.
- Personeel werkzaam op vindplaatsen houdt zich zo min mogelijk bezig met zorg. Voordelen: dit zorgt voor een lagere werkdruk bij het personeel en vergroot de kans op goede vroegsignalering en het correct oppakken van signalen (docenten hebben niet de vaardigheden van een hulpverlener).
- Er wordt direct een afspraak gepland als de ouder hier voor open staat (ijzer smeden als het heet is).

Nadelen

- Het kan onduidelijkheid scheppen over wat het CJG precies is.

- Er moet gekeken worden of het wettelijk realiseerbaar is, omdat er een 'inlooppunt' moet zijn, andere gemeenten werken echter ook met zulke modellen.

Scenario C: CJG frontoffice gekoppeld aan huisartsenpraktijk en consultatiebureaus

Het CJG wordt gekoppeld aan huisartsen en consultatiebureaus. Indien er opvoed- of opgroevragen binnenkomen kan het consultatiebureau of de huisarts direct een afspraak inplannen met een CJG medewerker.

Voordelen

- Het CJG gekoppeld aan een huisartsenpraktijk loopt in Tilburg zeer goed. Als er op het spreekuur van de huisarts een ouder komt met een vraag die bij het CJG thuis hoort, wordt er in overleg met de ouder een afspraakingepland voor het CJG spreekuur.
- Er zijn geen hoge kosten voor de aanwezigheid van hulpverleners terwijl er geen ouders zijn.

Nadelen

- Gaat het consultatiebureau meer brengen dan het nu al doet?
- Een groot gedeelte van vroegsignalering gebeurt op de vindplaatsen; hier is geen connectie mee.
- Het functioneren is erg afhankelijk van de attitude van de huisartsen.
- Er moet bij al de huisartsen in Goirle een plek zijn voor een gesprek tussen een ouder en een CJG medewerker.
- De focus wordt erg bij 'problemen' gelegd. Ouders gaan pas naar de huisarts als er een probleem is, het uitgangspunt 'je hoeft geen probleem te hebben om bij het CJG te komen' (preventie) wordt niet gestimuleerd.

Advies stuurgroep CJG Goirle

De stuurgroep CJG Goirle adviseert om in een voorstel verder uit te werken wat de (on)mogelijkheden zijn van scenario B 'CJG bij de vindplaatsen'. Het is volgens de stuurgroep aantrekkelijk om het CJG bij de vindplaatsen te maken, maar het is nog niet geheel duidelijk wat exact realiseerbaar is. De stuurgroep CJG Goirle noemt drie belangrijke voordelen van deze aanpak. Op de eerste plaats kan er op deze manier zeer goed worden aangesloten bij de voorzieningen die er al zijn. Op de tweede plaats is de kans dat ouders gebruik maken van het CJG relatief groot omdat ouders actief worden aangesproken en er direct een afspraak wordt gepland met de ouder en een CJG medewerker. Ten slotte is de kans groot dat juist de doelgroep die wel informatie nodig heeft maar er zelf niet naar zoekt toch bereikt wordt. De constructie van dit scenario moet, in samenspraak met de vindplaatsen, verder in een voorstel worden uitgekristalliseerd volgens de stuurgroepleden.

Vanuit de verbeteragenda Jeugd heeft Goirle van de provincie ondersteuning van adviesbureau K2 gekregen voor een duur van 12 werkdagen. Omdat een goede gedetailleerde constructie van scenario 2 niet eenvoudig te bedenken is, heeft Goirle K2 de opdracht gegeven om in kaart te brengen hoe anderen gemeenten die het CJG gekoppeld hebben aan de vindplaatsen, dit exact hebben gedaan. In het onderzoek zullen de voor- en nadelen die de andere gemeente ervaren, worden meegenomen. Dit onderzoek kan helpen bij het concretiseren van het idee om het CJG aan de vindplaatsen te koppelen. Dit onderzoek bevindt zich in de beginfase.

CJG Backoffice

Een CJG bestaat uit een frontoffice (voor deur) en uit een backoffice (samenwerkingsverband). Het backoffice zal gebaseerd worden op de al bestaande netwerken in de gemeente Goirle en in de regio. De verschillende netwerken worden geïnterpreteerd en er komt een stroomschema voor professionals waar duidelijk uit af te lezen is wanneer een casus in welk netwerk moet worden ingebracht. De verschillende rollen van de partners moet duidelijker worden, zodat het voor betrokken professionals helderder wordt wie welke taken en verantwoordelijkheden heeft. Het backoffice is een afgeleide van het frontoffice en wordt uitgewerkt als het definitief is welke vorm het frontoffice in de gemeente Goirle krijgt.

Stefanie van Boekel
Maart 2010